

Interpellationssvar 2026 04 14

”Om Tekniska nämndens ansvar vid incidenten kring akut vattenbrist - onsdag den 18 mars 2026”.

Gabriella Hammarskjöld, Centerpartiet, ställde en interpellation vid Regionfullmäktiges sammanträde den 16 februari 2026, till Tekniska nämndens ordförande Mariette Nicander, med rubriken enligt ovan.

Direkta svar på de 6 interpellationsfrågorna anges nedan. *Interpellantens skrivningar i kursiv stil nedan.*

En nämnd eller styrelse är alltid ytterst ansvarig för verksamheten den har att leda. Vill dock påtala att det finns regelverk som gäller mellan nämnd och förvaltning som fastställer arbetssätt och beslutsstruktur. Delegationsordningen gör att verksamheterna i förvaltningen kan verka i den dagliga operativa verksamheten. Beslut som fattas sker i Tekniska nämndens namn. Nämnd delges dessa delegationsbeslut på nämndssammanträden.

När det gäller hantering av kriser har olika utbildningar ägt rum och vid det senaste utbildningstillfället gick organisationsstrukturen igenom. Där bekräftades det att vi hanterar krisarbetet i enlighet med vad den utbildningen stipulerar. Stab inom förvaltningen hanterar krisarbetet och kommunicerar till ordförande som sin tur har att hålla nämnden informerad. Så sker idag och vi deltar även i dialoger som förvaltningen ordnar, för att nämna ett exempel deltog jag själv på informationsmötet den 20/3 som ordnades tillsammans med GFB.

Hantering vecka 12.

Region Gotlands Tekniska förvaltning gick under onsdagen den 18 mars 2026, ut med till allmänheten via sms och på sociala medier om att förvaltningen hade hamnat i en akut dricksvattenförsörjningssituation i Visby med omkringliggande dricksvattennät. Region Gotlands nuvarande Riktlinjer för nödlägesvatten som beslutades av Regionstyrelsen 2024-11-07. (RS 2024/2172) är relevanta i sammanhanget.

Kan även förtydliga att information också gick ut på gotland.se
Första information gick ut redan den 16 mars med texten **just nu använder vi mer vatten än vi producerar**. Hushåll och verksamheter uppmanas att minska sin vattenanvändning. Det beskrev även att om vi inte får ned förbrukningen kan trycket i kranarna försvinna, eller i vissa fall helt sluta rinna.

Nästa lägesbild den 18 mars blev budskapet skarpt till att dricksvattnet kan ta slut inom tre dygn om förbrukningen inte minskar. Vilket skulle innebära inget vatten lördag 21 mars.

Kommunikationen till medborgare upplevdes som plötslig och akut och en hel del oklarheter om roller, ansvar och en samlad känsla av otrygghet uppstod i de fortsatta uttalanden som gjordes senare under samma vecka. Flera stora livsmedelsföretag slog också larm via lokaltidningar och Sveriges Radio om att de inte upplevde att de involverades på den nivå som en plötslig risk för total stängning av Region Gotlands VA-system kräver eftersom företagets livsmedelsproduktion

då akut måste stanna med alla de ekonomiska, sociala, miljömässiga och beredskapsmässiga effekter det innebär.

Torsdag den 19 mars anordnade Region Gotland tillsammans med Tillväxt Gotland ett digitalt möte med Gotlands bryggeri, Arla och Protos.

Fredag den 20 mars anordnade Region Gotland tillsammans med Gotlands förenade besöksnäringar ett fysiskt/digitalt möte.

Måndag den 23 mars anordnade Länsstyrelsen ett regionalt samverkans möte med näringarna.

Vid genomgång av de nuvarande Riktlinjer för Nödvattenplan kan man konstatera att Tekniska nämndens ordförande har brustit på flera punkter kring Tekniska nämndens särskilda ansvar inom ramen för den gällande riktlinjen.

Riktlinje för nödvattenförsörjning

Centerpartiets följande frågor riktat till Mariette Nicander, Ordförande i Tekniska nämnden:

1. Kände du till Tekniska nämndens särskilda ansvar inom ramen för Riktlinjer för nödlägesvatten som beslutades av Regionstyrelsen 2024-11-07. (RS 2024/2172) i samband med den uppkomna vattenincidenten den 18 mars 2026?

Tekniska nämndens särskilda ansvar enligt riktlinjen för nödvattenförsörjning (RS 2024/2172). Av riktlinjen framgår att Tekniska nämndens ansvar är att:

- säkerställa kontinuitet i vatten- och avloppsverksamheten,
- planera och tillhandahålla nödvatten till prioriterade mottagare,
- ha beredskap att återställa normal vattenförsörjning,
- samverka med andra aktörer, samt
- informera vid störningar i enlighet med Region Gotlands styrdokument för kriskommunikation.

Dessa delar har upprätthållits under den aktuella händelsen genom att den tjänstemannaorganisationen inom tekniska förvaltningen agerade i enlighet med uppdraget. Nödvändiga åtgärder vidtogs för att hantera situationen, samverkan etablerades och information kommunicerades via fastställda kanaler.

Riktlinjen innebär inte att nämndens ordförande har en operativ roll i genomförandet, utan att ansvaret utövas genom att säkerställa att organisationen har förmåga och förutsättningar att agera, vilket också var fallet i denna situation.

2. Om svar är ja på fråga 1, hur kommer det sig att du som Tekniska nämndens ordförande och särskilt utpekad ansvarig enligt Riktlinjerna inte mer aktivt deltog vid informationsspridningen till allmänheten tillsammans med den vattenchef som ansvarade för uttalanden vid Radio Gotland och Hela Gotlands redaktioner? För i enlighet med Tekniska nämndens särskilda ansvar ingår bland annat att: "Informera berörda vid otjänligt vatten eller vid vattenavbrott i enlighet med Region Gotlands Kriskommunikationsplan (STY-13184)".

Vid en samhällsstörning ska information till allmänheten ske i enlighet med Region Gotlands

kriskommunikationsplan, där ansvar och roller är tydligt definierade. Den operativa kommunikationen hanteras av tjänstepersoner, i första hand genom Tjänsteman i beredskap (TiB) och kommunikatör i beredskap (KiB), för att säkerställa att informationen är snabb, samordnad och korrekt.

Tekniska nämndens ansvar att informera har därmed fullgjorts genom kommunikation via fastställda kanaler såsom gotland.se, sociala medier och P4 Gotland. Riktlinjen innebär inte att nämndens ordförande deltar i den operativa informationsspridningen.

Samtidigt har förvaltningen identifierat en utvecklingspotential i hur näringslivet involveras vid denna typ av händelser. Mot denna bakgrund har förvaltningen varit initiativtagare till dialoger med näringslivet, interna funktioner såsom regional utveckling samt Länsstyrelsen Gotland, i syfte att stärka formerna för samverkan och säkerställa en tidigare och mer strukturerad involvering framgent.

3. Hur kommer det sig att inte Tekniska nämndens ordförande i enlighet med Tekniska nämndens särskilda ansvarspunkt inte bidrog till att ta kontakta med livsmedelsföretagen när riktlinjerna särskilt framhåller att Tekniska nämnden särskilt ansvarar för att: "Föra en dialog och verka rådgivande, tillsammans med stöd av Regionstyrelseförvaltningen och Länsstyrelsen Gotland, med identifierade offentliga och privata aktörer om deras nödvattenbehov samt om vilka egna reservlösningar/nödvattenrutiner/planering som finns i verksamheterna"? (Det framkom ju av uttalanden från bland annat företagen Protos, Arla och Gotlands bryggeri att ingen från Tekniska nämnden eller Regionstyrelseförvaltningen tog direktkontakt med de berörda företagen när de första sms och informationsspridnings insatserna gjordes av Region Gotland på sociala medier. Detta trots att det är känt sedan lång tid att samtliga dessa företag är helt beroende av vattenleveranser för sin livsmedelsproduktion.)

Riktlinjen för nödvattenförsörjning anger att Tekniska nämnden ska samverka med berörda aktörer och bidra till dialog kring behov av nödvatten. Den specificerar däremot inte att nämndens ordförande ska initiera eller genomföra operativa kontakter med enskilda företag i ett akut skede.

Samverkan med näringslivet skedde genom etablerade strukturer och i samarbete med Regionstyrelseförvaltningen, Tillväxt Gotland och Länsstyrelsen. De möten som genomfördes den 19, 20 och 23 mars visar att dialogen med berörda aktörer etablerades och utvecklades i takt med händelsens förlopp.

Det är också viktigt att framhålla att riktlinjen tydliggör att verksamhetsutövare med kontinuerligt vattenbehov har ett eget ansvar att ha beredskap och planering för störningar i vattenförsörjningen

4. På vilket sätt kan Tekniska nämndens ordförande konkret motivera att man uppfyllt Tekniska nämndens särskilda ansvar rörande: "att ha förmåga att skyndsamt komma igång med arbete för att återställa normal leveransförmåga av vatten" när inget skyndsamt agerande gjordes för att hjälpa företagen när risken för total vattenkris bara var ca 3 dagars bort?

Tekniska nämndens ansvar att ha förmåga att skyndsamt återställa normal vattenförsörjning avser att säkerställa att det finns kapacitet, beredskap och organisation för att hantera en uppkommen störning.

Under den aktuella händelsen vidtogs åtgärder för att hantera obalansen mellan produktion och förbrukning samt för att stabilisera systemet. Den skärpta kommunikationen till allmänheten var en central del i detta arbete, då minskad vattenförbrukning var avgörande för att säkerställa fortsatt leverans.

Kriskommunikation bygger på principen om transparens. I detta fall var det nödvändigt att tydligt beskriva det faktiska läget och de konsekvenser som kunde uppstå, för att ge invånare och verksamheter ett korrekt underlag att agera utifrån. Syftet var att skapa handlingsutrymme utifrån en situation med tidsbrist, stora osäkerheter och komplexitet och förebygga en förvärrad situation.

Vid samhällsstörningar kan situationer uppstå snabbt och kräva anpassade åtgärder utifrån rådande förutsättningar, vilket också var fallet i denna situation.

5. På vilken konkret beredskapsnivå är Tekniska nämndens ordförande idag beredskapstränad och tillräckligt upplyst för att: "ha beredskap för samt förmåga att vid behov i samband med längre vattenavbrott kunna hantera störningar inom avloppsverksamheten"? Det står in så?

Riktlinjen anger att det ska finnas beredskap och förmåga att, vid längre vattenavbrott, ordna tillfälliga lösningar för sanitet. Detta ansvar gäller hela Region Gotland, där samtliga nämnder och förvaltningar ansvarar för sin egen kontinuitetsplanering, medan Tekniska nämnden särskilt ansvarar för den infrastruktur som vatten- och avloppssystemen utgör.

Inom förvaltningen utvecklas idag interna rutiner som kommer att utgöra en grund för en utvecklad nödsanitätsplan. Arbetet med att stärka denna förmåga sker löpande inom ramen för det systematiska beredskapsarbetet.

Det är således organisationens samlade beredskap och förmåga som är avgörande, inte den enskilda nämndordförandens personliga beredskap.

6. På vilket sätt bidrog du som ordförande i Tekniska nämnden mellan onsdagen den 18 mars till söndagen den 22 mars till att beredskapen för en skyndsam hantering för att minimera risker om sanitära olägenheter om det sanitära avloppet i Visby med omnejd hade helt satts ur funktion på grund av total brist på vatten som kunde ha lett till tryckfall i ledningsnätet? Och hur hade sådana tillfälliga lösningar för sanitet sett ut?

Under den aktuella perioden var inriktningen att undvika ett totalt vattenavbrott, vilket också uppnåddes. Genom tydliga åtgärder, däribland skärpta uppmaningar om minskad vattenförbrukning, kunde situationen stabiliseras innan mer långtgående konsekvenser uppstod.

I hanteringen gjordes bedömningen att det, ur ett beredskapsperspektiv, är mer ändamålsenligt att säkerställa fortsatt tillgång till vatten – vid behov med exempelvis kokningsrekommendation – än att riskera ett totalt bortfall av vattenförsörjningen. Detta minskar i sin tur risken för sanitära olägenheter.